

EFEO-CNRS-SOAS word list for linguistic fieldwork in Southeast Asia

Frederic Pain, Michel Ferlus, Alexis Michaud, Thị Thu Hà Phạm, Ryan Gehrmann, Minh-Châu Nguyễn

▶ **To cite this version:**

Frederic Pain, Michel Ferlus, Alexis Michaud, Thị Thu Hà Phạm, Ryan Gehrmann, et al.. EFEO-CNRS-SOAS word list for linguistic fieldwork in Southeast Asia. 2022. halshs-01068533v4

HAL Id: halshs-01068533
https://shs.hal.science/halshs-01068533v4

Preprint submitted on 13 Jan 2022

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire **HAL**, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

Distributed under a Creative Commons Attribution - NonCommercial - ShareAlike 4.0 International License

EFEO-CNRS-SOAS Word List
for Linguistic Fieldwork in Southeast Asia

Version 4

Lexique EFEO-CNRS-SOAS
pour les enquêtes linguistiques en Asie du Sud-Est

Version 4

法國遠東學院、法國國家科學研究院與倫敦亞非研究學院 東南亞語言調查詞彙表
第 4 版

Bảng từ EFEO-CNRS-SOAS
Dùng cho nghiên cứu điền dã ngôn ngữ học ở Đông Nam Á

bản 4

2022

EFEO-CNRS-SOAS Word List
for Linguistic Fieldwork in Southeast Asia

This word list aims to allow researchers (i) to conduct in-depth lexical investigation when doing fieldwork on languages of Southeast Asia, and (ii) to navigate between languages and dialects, through the use of a unique identifier for each lexical entry.

The earliest version of this word list was created by École Française d'Extrême-Orient (EFEO, directed at that time by Georges Cœdès). The EFEO printed this list as a leaflet which was entrusted to civil servants of the colonial administration (*Questionnaire linguistique*, Hanoi: Imprimerie d'Extrême-Orient, 1938), aiming at extensive coverage of language varieties. The investigation was launched in 1938. Filled leaflets were gradually gathered at EFEO in Hanoi, until the process was interrupted by the war (in 1940). This collection constitutes one of the main bases of Haudricourt's comparative linguistic research during his stay at EFEO in Hanoi at the end of the 1940s.[1]

An enriched version of the word list was elaborated at the CNRS laboratory CeDRASEMI *(Centre de documentation et de recherche sur l'Asie du Sud-Est et le monde insulindien)*. This version has an added digit for additional words: for instance, in addition to "11. lighting" were added "11.1 it lightens" (i.e. "there are flashes of lightning") and "11.2 the lightning strikes". This overhaul was supervised by Lucien Bernot, probably between 1960 et 1970. The linguistic questionnaire is described as "jointly prepared by the *Centre de documentation et de recherche sur l'Asie*

[1] This investigation is mentioned on page 308 of Haudricourt's 1956 article "De la restitution des initiales dans les langues monosyllabiques : le problème du thai commun", *Bulletin de la Société de Linguistique de Paris* 52. 307–322.

du Sud-Est et le monde insulindien (EPHE-CNRS, Paris) and the Department of South Asia and Oceania of the School of Oriental Studies (University of London) with a view to creating an Ethnolinguistic Atlas of Southeast Asia".

Michel Ferlus re-typed the 22-page list to adopt a format suitable for use in the field. As the list remained insufficiently comprehensive for in-depth linguistic fieldwork, Michel Ferlus added further items in the course of his field trips to Vietnam in the 1990s, and asked Nguyễn Phú Phong to provide Vietnamese glosses. The list was later reworked by Trần Trí Dõi, who replaced Southern Vietnamese vocabulary by Northern Vietnamese words, better adapted to the fieldwork locations that Michel Ferlus was exploring in collaboration with him.

This list was circulated among Michel Ferlus's colleagues and collaborators. Khmer glosses were added by Frédéric Pain, based on a version of the CeDRASEMI-SOAS list to which Marie Martin had added Khmer glosses.

The list is maintained by a team of authors coordinated by Alexis Michaud.

Version history:

About version 1 (2014):

The main adjustments made in 2013-2014 (at the International Research Institute MICA, HUST - CNRS/UMI-2954 - Grenoble INP) were the following:

- converting from word-processor file (MS-Word) to spreadsheet format
- adding a new numbering (indicated as 'UID', for Unique IDentifier) to facilitate annotation of corresponding sound files[2]
- adding a label which (redundantly) indicates the layer to which the entry belongs: the entries that date back to the 1938 EFEO version carry the label "I"; those added in the CNRS-SOAS version carry the label "II"; those added by Michel Ferlus carry the label "III"; and those added by Frédéric Pain carry the label "IV". (The label "V" is used for custom items added by users of the word list when they study a new language variety.)

[2] Note that UID 1488 and UID 1644 are empty lines: the items at issue were doublets, which were removed. The lines are retained for technical convenience, to allow easy copy/paste from and to the spreadsheet.

- adding Chinese glosses, supplementing the English glosses, and revising the Vietnamese glosses (work conducted by Phạm Thị Thu Hà and Alexis Michaud)

About version 2 (2016):

Ryan Gehrmann supervised improvements to the English glosses. The French > English translations of the glosses were divided up and sent out to friends and acquaintances of RG who are native speakers of English and have experience in French. They were encouraged to use dictionaries and other online resources to double check the accuracy of the translations and also, wherever necessary, to improve the naturalness of the translations. The following individuals contributed to this effort:

- Hitoshi Yamaguchi (200 items)
- Linnea Tideman (200 items)
- Lynne O'Connor (200 items)
- Robert Lasher (200 items)
- John Berthelette & Doug Frasier (400 items)
- Ryan Gehrmann (1440 items)

Additionally, Nguyễn Thị Minh Châu made some improvements to the Vietnamese glosses.

About version 3 (2019):

In Version 3, Ryan Gehrmann and his collaborators have added glosses for four major languages of the region: Burmese, Central Thai, Northern Thai and Lao. The translators worked off of the English translation of the original French glosses. The new glosses in these four languages remain in draft form and they have not yet been field tested as of early 2019. Additionally, the Lao translation is not yet complete. The editors of the word list would value and appreciate any feedback, corrections or additions for the new glosses. If you do have any such feedback, please send it to Ryan Gehrmann (ryangehrmann@gmail.com).

We must thank the following individuals for the hard work that they put in to developing the new gloss translations.

- Mr. Lin Kyaw Zaw (Burmese)
- Ms. Sutthinee Promkandorn (Central & Northern Thai)
- Ms. Leah Doty (Lao)

About version 4 (2022):

Tibetan translations were added by Sanmu Dan (三木旦).

Contact: 958076337@qq.com

Future work:

This list is a working tool. Among other possibilities for future improvements:

- The Chinese translations would benefit greatly from another round of verification by a native speaker who also understands the original (French) glosses.
- A systematic syntax could be adopted: items such as 'to spread out the mat', which include both a verb and an object noun, could be rewritten systematically as 'to spread out (the mat)', parenthesize the incidental part of the elicitation, and indicating, in a usage note for the list, that the form in the target language should also use parentheses if possible, to allow for convenient extraction of the noun and verb by end users. Indications on part of speech would be another useful addition.
- Pictures and videos would make it much easier to elicit vocabulary related to the flora and fauna, as well as for other parts of the lexicon.

The word list is offered online in Libre Office format (.ods). The entire structure of the spreadsheet is as follows.

column	**contents**
A	UID: Unique IDentifier assigned in 2014
B	Michel Ferlus's numbering
C	layer to which the entry belongs: I = EFEO; II = SOAS +CNRS; III = Michel Ferlus; IV = Frédéric Pain
D	French gloss

E	English gloss
F	Mandarin Chinese gloss, in simplified characters
G	Burmese gloss
H	Central Thai gloss
I	Northern Thai gloss
J	Lao gloss
K	Vietnamese gloss
L	Written Khmer gloss
M	Standard Modern Khmer in IPA
N	Tatey Leu dialect of Khmer
O	indication of semantic field, in English
P	indication of semantic field, in French
Q	Target language

Many thanks to the colleagues who contributed corrections, suggestions and encouragement, in particular Doug Cooper, Cao Thành Việt, Nathan Hill and Justin Watkins.

Lexique EFEO-CNRS-SOAS
pour les enquêtes linguistiques en Asie du Sud-Est

Cette liste numérotée constitue un outil pour l'élicitation de vocabulaire. Elle vise également à permettre aux chercheurs de naviguer entre les langues et les dialectes recueillis au fil des ans et sur tous les terrains d'Asie du Sud-Est.

La première version de ce lexique a été élaborée par l'École Française d'Extrême-Orient (EFEO), alors dirigée par Georges Cœdès, pour une vaste enquête lancée en 1938 et interrompue par la guerre en 1940. L'EFEO en a imprimé une quantité sous la forme de petits fascicules, distribués aux fonctionnaires envoyés en mission par l'administration coloniale (*Questionnaire linguistique*, Hanoi: Imprimerie d'Extrême-Orient, 1938). Ces fascicules, remplis avec plus ou moins de talent, constituent l'une des principales bases des travaux comparatistes réalisés par Haudricourt lors de son séjour à l'EFEO de Hanoi, à la fin des années 1940 (voir Haudricourt 1956:308).

Une version enrichie a été élaborée au laboratoire CeDRASEMI du CNRS (Centre de documentation et de recherche sur l'Asie du Sud-Est et le monde insulindien). Lucien Bernot a été la cheville ouvrière de cette amélioration qui a dû se faire entre 1960 et 1970. Cette version était décrite comme un "Questionnaire linguistique préparé conjointement par le Centre de documentation et de recherche sur l'Asie du Sud-Est et le monde insulindien (EPHE-CNRS, Paris) et le Département d'Asie du Sud-Est et d'Océanie de la School of Oriental and African Studies (University of London) en vue de l'établissement d'un Atlas ethnolinguistique de l'Asie du Sud-Est". Par rapport au livret de 1938, la version CNRS-SOAS est augmentée des nombres avec décimales: 11.1 11.2 etc.

Michel Ferlus a re-tapé cette liste pour en faire des cahiers d'enquête commodes à remplir sur le terrain. Comme cette liste restait insuffisante pour une bonne utilisation linguistique, Michel Ferlus, au cours de ses enquêtes au Vietnam dans les années 90, a augmentée cette liste des nombres en *italique*, et a fait établir une

traduction en vietnamien par Nguyễn Phú Phong ; cette liste a ensuite été remaniée par Trần Trí Dõi, qui a remplacé les mots de vocabulaire du dialecte du sud du Vietnam par le vocabulaire du nord du pays, plus adapté aux terrains que Michel Ferlus explorait avec lui à cette époque.

Cette liste a circulé parmi les collègues et collaborateurs de Michel Ferlus. Elle a été enrichie de gloses en khmer par Frédéric Pain, en partie fondées sur la version de la liste CeDRASEMI-SOAS annotée en khmer par Marie Martin[3].

Le présent document est maintenu par Alexis Michaud (alexis.michaud@cnrs.fr).

Historique des versions:

Version 1 (2014):

Les ajustements principaux effectués à l'Institut de recherche international MICA (HUST - CNRS/UMI-2954 - Grenoble INP) en 2013-2014 ont été les suivants:

- le document a été converti au format tableur (Libre Office : .ods)
- une nouvelle numérotation a été établie, pour faciliter l'emploi de la liste
- des gloses en chinois ont été ajoutées ; les gloses en anglais ont été complétées ; et les gloses en vietnamien ont été intégralement révisées par Phạm Thị Thu Hà et Alexis Michaud.

[3] Les traductions khmères consistent en : (1) une translitération du khmer écrit ; (2) une notation (phonétique) du khmer central, dit standard, tirée du dictionnaire d'Antelme et Bru-Nut (2001) ; (3) une notation (phonétique) du dialecte khmer des Cardamomes, récolté par Marie Alexandrine Martin (Martin 1969; voir un article au sujet du parler de Tatey: Martin 1975). Parmi les données présentes dans la liste de M.A. Martin, le dialecte parlé dans la région de Tatey Lœ a été choisi (plutôt que les dialectes parlés à Russey Chrum, Chke Prus et Thung Krang) car c'est celui qui atteste le plus d'archaïsmes prenant leurs racines en moyen khmer. Le khmer de Tatey Lœ maintient l'opposition des phonèmes [ɨ]-[i]-[iː] du moyen-khmer par une opposition de trois paires registrales distinctes alors que le khmer du nord n'atteste plus que deux oppositions et le khmer central une seule. Ainsi, en khmer des Cardamomes, les trois phonèmes moyen-khmer [ɨ]-[i]-[iː] ne se sont pas confondus et représentent bien chacun une paire registrale indépendante; en khmer du nord, il y a eu confusion de deux voyelles moyen-khmer [ɨ]-[i] en une seule paire registrale [ʌ]-[ɯ] en opposition avec la paire registrale [e]-[i] (provenant du moyen-khmer [iː]); en khmer central, les trois phonèmes moyen-khmer se sont confondus en une seule paire registrale [ɤ]-[ɨ]. Le second phonème de la paire registrale est celui du second registre. Pour plus de détails, voir Ferlus (1992).

Version 2 (2016):

Ryan Gehrmann a coordonné un travail d'équipe qui a permis de revoir intégralement les gloses anglaises.

Nguyễn Thị Minh Châu a apporté des améliorations aux gloses vietnamiennes.

Version 3 (2019):

Ryan Gehrmann et ses collaborateurs ont ajouté des gloses pour quatre langues majeures de la région : birman, thaï central (siamois), thaï du nord et laotien. Les traducteurs ont travaillé à partir de la traduction anglaise des gloses originales françaises. À la date du 18 mars 2019, les gloses dans ces quatre langues sont encore à l'état d'ébauche et n'ont pas encore été testées sur le terrain. En outre, la traduction laotienne n'est pas encore terminée. Les éditeurs de la liste de mots apprécieraient tout commentaire, correction ou ajout pour améliorer ces gloses. Les informations sont à envoyer à Ryan Gehrmann (ryangehrmann@gmail.com).

Des remerciements tout particuliers sont dûs aux personnes suivantes pour le travail acharné qu'elles ont consacré à l'élaboration des nouvelles traductions :

- M. Lin Kyaw Zaw (birman)

- Mme Sutthinee Promkandorn (thaï central et thaï du nord)

- Mme Leah Doty (lao)

Version 4 (2022):

Des traductions en tibétain ont été ajoutées par Sanmu Dan (三木旦).

Contact: 958076337@qq.com

Bảng từ EFEO-CNRS-SOAS

Dùng cho nghiên cứu điền dã ngôn ngữ học ở Đông Nam Á

Đây là một bảng từ được lập ra nhằm mục đích giúp người nghiên cứu đối chiếu giữa các ngôn ngữ và các phương ngữ được thu thập trong quá trình làm việc điền dã ở Đông Nam Á.

Phiên bản đầu tiên của bảng từ này do Ecole Française d'Extrême-Orient (Viện Viễn đông Bắc cổ, tên viết tắt là EFEO) lập ra (dưới sự điều hành của Georges Cœdès) để phục vụ cho một cuộc điều tra trên diện rộng nghiên cứu về sự dạng ngôn ngữ được bắt đầu năm 1938 và bị ngắt quãng năm 1940 vì lí do chiến tranh. EFEO đã in bảng từ này dưới dạng bảng hỏi về ngôn ngữ và phân phát cho các công chức của chính quyền thực dân (*Questionnaire linguistique*, Hanoi: Imprimerie d'Extrême-Orient, 1938). Những tờ bảng hỏi thoạt đầu còn thô sơ này đã làm nên một trong những nền tảng cơ bản trong nghiên cứu ngôn ngữ học đối chiếu của Haudricourt trong thời gian ông ở Hà Nội vào cuối những năm 40 (tham khảo Haudricourt 1956:308).

Phiên bản cải tiến của bảng từ này đã được phát triển tại phòng thí nghiệm CeDRASEMI (Centre de documentation et de recherche sur l'Asie du Sud-Est et le monde insulindien) thuộc Trung tâm Nghiên cứu Khoa học Quốc gia Pháp (CNRS). Phiên bản này sử dụng số thập phân để đánh dấu những từ ngữ được bổ sung thêm về sau. Ví dụ: với tư "11. lighting" đã có (trong phiên bản gốc), người ta thêm vào "11.1 it lightens" và "11.2 the lightning strikes". "11.1" và "11.2" cho biết đây là hai từ ngữ đã được thêm vào trong phiên bản cải tiến. Công cuộc đại tu này được thực hiện dưới sự giám sát của Lucien Bernot trong khoảng thời gian giữa những năm 1960 và 1970. Bảng hỏi ngôn ngữ học (linguistic questionnaire) được miêu tả như một "sự chuẩn bị của Trung tâm Tư liệu và Nghiên cứu Đông Nam Á và khu vực Nam đảo (EPHE-CNRS, Paris) hợp tác với Khoa Nam Á và Châu Đại Dương –

Trường Đông phương học – Đại học Luân Đôn, nhằm hướng đến việc lập ra tập atlas về ngôn ngữ học nhân học (Ethnolinguistic) ở Đông Nam Á".

Michel Ferlus đã đánh lại bảng từ gồm 22 trang này với một hình thức phù hợp hơn cho nghiên cứu điền dã. Nhận thấy bảng từ chưa thực sự toàn diện để sử dụng cho việc đi sâu nghiên cứu ngôn ngữ, trong quá trình nghiên cứu điền dã ở Việt Nam những năm 90, Michel Ferlus đã tiếp tục bổ sung các mục từ rộng hơn và đã đề nghị Nguyễn Phú Phong bổ sung phần dịch nghĩa tiếng Việt. Bảng từ này về sau được Trần Trí Dõi biên tập lại. Các từ ngữ Nam bộ được thay thế bằng các từ ngữ Bắc bộ, để tiện hơn cho công tác điền dã ở khu vực mà Michel Ferlus mở rộng nghiên cứu với sự cộng tác của Trần Trí Dõi.

Bảng từ này được lưu hành giữa các đồng nghiệp và cộng tác viên của Michel Ferlus. Frédéric Pain đã thêm vào phần dịch nghĩa tiếng Khmer, dựa trên bảng từ CeDRASEMI-SOAS vốn đã được Marie Martin bổ sung phần nghĩa tiếng Khmer trước đó. Bảng từ tiếp tục được cập nhật tại viện nghiên cứu quốc tế MICA (HUST - CNRS/UMI-2954 - Grenoble INP) trong hai năm 2013-2014. Hiện nay, phiên bản mới nhất đang được Alexis Michaud lưu trữ.

Quá trình cải tiến các phiên bản:

Phiên bản 1 (năm 2014)

Những điều chỉnh chính được thực hiện trong năm 2013-2014 bao gồm:

- Đổi từ định dạng văn bản (MS-Word) sang định dạng bảng biểu (spreadsheet).
- Thêm cột số thứ tự định danh được đánh liên tiếp nhau để thuận tiện hơn cho việc chú thích các tập tin âm thanh. Cụ thể, mỗi một mục từ sẽ được gán một số định danh riêng biệt được gọi là 'UID', viết tắt của *Unique Identifier*.
- Thêm cột nhãn bằng số la mã cho biết thứ tự xuất hiện của các mục từ trong bảng từ: các mục từ có từ phiên bản đầu tiên của EFEO năm 1938 mang nhãn "I"; các mục từ được bổ sung trong phiên bản cải tiến của CNRS-SOAS mang nhãn "II"; các mục từ được thêm bởi Michel Ferlus mang nhãn "III"; và phần bổ sung của Frédéric Pain mang nhãn IV. (Nhãn "V" dành cho trường hợp các mục từ có thể tiếp tục được thêm vào sau này bởi người nghiên cứu trong quá trình họ sử dụng bảng từ để tìm hiểu về một ngôn ngữ mới)

- Thêm phần dịch nghĩa tiếng Trung Quốc; bổ sung những chỗ thiếu trong phần dịch nghĩa tiếng Anh và tiếng Việt; kiểm tra lại phần dịch nghĩa tiếng Việt đã có trong phiên bản cũ (công việc này do Phạm Thị Thu Hà và Alexis Michaud thực hiện).

Phiên bản 2 (năm 2016):

Ryan Gehrmann là người đã giám sát các cải tiến cho tiếng Anh. Phần dịch từ tiếng Pháp sang tiếng Anh đã được chia nhỏ ra và gửi cho bạn bè và người quen của Ryan, những người nói tiếng Anh bản ngữ và có kinh nghiệm về tiếng Pháp. Họ được khuyến khích sử dụng từ điển và các tài nguyên trực tuyến khác để kiểm tra tính chính xác của các bản dịch và chỉ ra những chỗ cần cải thiện tính tự nhiên. Những người dưới đây đã đóng góp trong việc này:

• Hitoshi Yamaguchi (200 từ)

• Linnea Tideman (200 từ)

• Lynne O'Connor (200 từ)

• Robert Lasher (200 từ)

• John Berthelette & Doug Frasier (400 từ)

• Ryan Gehrmann (1440 từ)

Nguyễn Thị Minh Châu đã thực hiện một số cải tiến cho tiếng Việt.

Phiên bản 3 (năm 2019):

Trong phiên bản 3, Ryan Gehrmann và các cộng tác viên của mình đã thêm bản dịch cho bốn ngôn ngữ chính của khu vực: Miến Điện, Trung Thái, Bắc Thái và Lào. Các dịch giả đã làm việc trên bản dịch tiếng Anh của bản gốc tiếng Pháp. Bảng từ tương ứng cho bốn ngôn ngữ này hiện còn đang ở dạng bản nháp và chúng vẫn chưa được biên tập lại tính tới đầu năm 2019. Ngoài ra, bản dịch tiếng Lào vẫn chưa hoàn thành. Ban tập viên hiện tiếp nhận và đánh giá cao mọi phản hồi, đề xuất chỉnh sửa cho các bản dịch tương ứng của bốn ngôn ngữ mới này. Nếu bạn có bất kỳ ý kiến đóng góp nào, xin vui lòng liên hệ Ryan Gehrmann (ryangehrmann@gmail.com).

Chúng tôi chân thành cảm ơn các cá nhân sau đây vì đã làm việc chăm chỉ để góp phần phát triển các bảng từ tương ứng trong các ngôn ngữ hiện đang được bổ sung.

• Thầy Lin Kyaw Zaw (Miến Điện)

• Cô Sutthinee Promkandorn (Trung & Bắc Thái)

• Cô Leah Doty (Lào)

Phiên bản 4 (năm 2022):

Sanmu Dan (三木旦) đã thêm bản dịch cho tiếng Tây Tạng.

Liên hệ: 958076337@qq.com

References / Références citées / Tài liệu tham khảo:

Antelme, Michel Rethy & Hélène Suppya Bru-Nut. 2001. *Dictionnaire français-khmer*. Paris: L'Asiathèque.

Ferlus, Michel. 1992. Essai de phonétique historique du khmer (du milieu du premier millénaire de notre ère à l'époque actuelle). *Mon-Khmer Studies* 21. 57–89.

Haudricourt, André-Georges. 1956. De la restitution des initiales dans les langues monosyllabiques : le problème du thai commun. *Bulletin de la Société de Linguistique de Paris* 52. 307–322.

Martin, Marie A. 1969. Vocabulaire du khmer des Cardamomes: Tatey Lœ, Russey Chrum, Chke Prus et Thung Kran.

Martin, Marie A. 1975. Le dialecte cambodgien parlé à Tatey, massif des Cardamomes. *Asie du Sud-Est et Monde Insulindien* 6(4). 71–79.

UID	Ferlus'I	=	EIFrench	English	Chinese [简体	Tibetan	Burmese	Central Thai	Northern Th	Lao	Vietnamese
1	1	I	ciel	sky	天	གནམ།	ကောင်းကင်	ท้องฟ้า	ต๊องฟ้า	ທ້ອງຟ້າ	trời
2	1a	III	clair, ciel clair	clear sky	晴天	གནམ་དྭངས།	ရှင်းလင်းနေတဲ့	ท้องฟ้าแจ่มใส	ฟ้าแจ้ง	ທ້ອງຟ້າແຈ່ມ	trời trong
3	1b	III	sombre, ciel sombre	dark sky	阴天	གནམ་འཐིབ།	မှောင်မဲနေတဲ့	ท้องฟ้ามืดครึ้ม	ฟ้ามืด	ທ້ອງຟ້າມືດ	(trời) râm
4	2	I	soleil	sun	太阳	ཉི་མ།	နေ	ดวงอาทิตย์	ตาวัน	ຕາເວັນ	mặt trời
5	2a	III	briller, le soleil	shine (the sun shines)	闪耀（太阳闪	འོད་འཕྲོ་བ།	တောက်ပသည်	ดวงอาทิตย์ส	แดดส่อง	ຕາເວັນສ່ອງ	(nắng) chiếu
6	2b	III	rayon de soleil	sun beam	太阳光，阳光	ཉི་འོད།	နေရောင်ခြည်	ลำแสงของดว	แดดส่อง	ແສງຕາເວັນ	tia nắng
7	2c	III	voilé, soleil voilé	dim (sunlight); cloudy (sky)	黯淡；多云的	གནམ་འཐིབ།	မှိန်သည် (ည	ครึ้ม, มีเมฆมา	คึ้ม	ຟ້າຍຶດ	trời mù
8	2d	III	éclipse de soleil	solar eclipse	日食	ཉི་འཛིན།	နေကြတ်သည်	สุริยุปราคา	ก่บกิ่นตะวัน	ສຸລິຍະຄາດ	nhật thực
9	2.1	II	ombre	shadow, shade	影（阴影，景	གྲིབ་མ།	အရိပ်	เงา, ร่มเงา	เงา	ຮົ່ມ, ເງົາ	bóng
10	2.1a	III	ombre de maison	shade of a house	房子的影子	ཁང་པའི་གྲིབ་མ།	အိမ်ရဲ့ အရိပ်	ร่มเงาบ้าน	ฮ่มบ้าน	ຮົ່ມ, ເງົາຂອ	bóng nhà
11	2.1b	III	ombre d’arbre	shade of a tree	树的影子	ཤིང་གི་གྲིབ་མ།	သစ်ပင်ရဲ့ အရိ	ร่มเงาต้นไม้	ฮ่มไม้	ຮົ່ມ, ເງົາຂອ	bóng cây
12	3	I	lune	moon	月（月亮，月	ཟླ་བ།	လ	ดวงจันทร์	เดือน	ເດືອນ	mặt trăng
13	3.1	III	briller, la lune brille	bright moon	明月	ཟླ་ཞྭ། ཟླ་བ་འཚང་བ།	တောက်ပနေတဲ့	ดวงจันทร์สว่า	จั้นแจ้ง	ເດືອນແຈ້ງ	sáng, trăng sáng
14	3.2	III	éclipse de lune	lunar eclipse	月蚀	ཟླ་འཛིན།	လကြတ်သည်	จันทรุปราคา	ก่บกิ่นเดือน	ຈັນທະຄາດ	nguyệt thực
15	4	I	étoile	star	星	སྐར་མ།	ကြယ်	ดวงดาว	ดาว	ດາວ	ngôi sao
16	4.1	III	étoiles filantes	shooting stars	流星	སྐར་མདའ།	ကြယ်ကြွေသည	ดาวตก	ดาวตก	ດາວສະເດັ	sao băng
17	5	I	se lever (le soleil	rise (the sun rises)	（太阳）升起	ཉི་མ་ཤར།	ထွက်သည် (နေ	พระอาทิตย์ขึ้น	ดวงอาทิตย์ขึ้	(ຕາເວັນ) ຂຶ້	mọc (mặt trời)
18	6	I	se coucher (le soleil	set (the sun sets)	（太阳）落下	ཉི་མ་ནུབ།	ဝင်သည် (နေ	พระอาทิตย์ตก	ดวงอาทิตย์ตก	(ຕາເວັນ) ຕົ	lặn (mặt trời)
19	7	I	nuage	cloud	云	སྤྲིན།	တိမ် / မိုးတိမ်	เมฆ	เมฆ	ເມກ	mây
20	8	I	pluie	rain	雨	ཆར་བ།	မိုး	ฝน	ฝน	ຝົນ	mưa
21	8a	III	pluie forte	heavy rain	暴雨	དབག་ཆར།	မိုးသဲသည်	ฝนตกหนัก	ฝนตกแฮง	ຝົນຕົກແຮງ	mưa to
22	8b	III	crachin	light rain, drizzle	细雨	སྦུང་ཆར།	မိုးဖွဲ (မိုးဖွဲလေး	ฝนตกปรอยๆ	ฝนตกก้อย	ຝົນຕົກຄ່ອຍ	mưa phùn
23	8c	III	ruisseler sur le sol	dripping on the floor	滴落在地板上	མཐིལ་ཤིང་སྦྱང་དུ་རྒྱུ་མ	ကျမ်းပြင်ပေါ	น้ำหยดบนพื้น	น้ำย้อยลงปื้น	(ຢອດນ້ຳ) ຍ້	chảy tràn
24	8d	III	fuite du toit	roof leak	漏（屋顶漏水	རྩག་པ།	မိုးယိုပေါက် /	หลังคารั่ว	หลังคาฮั่ว	ຫຼັງຄາຮົ່ວ	dột (dột mái,
25	8e	III	goutte	drop of water	滴	ཐིག་པ།	ရေစက် / မိုးစ	หยดน้ำ	หยดน้ำ	ຢອດນ້ຳ	giọt

26	8f	III	goutter	drip (verb)	滴（滴下）	བཏྱོག	တစက်စက်ကျ	หยด	หยด	ย้อย (ลิง)	nhỏ giọt
27	8.1	II	brouillard	fog, mist	雾	སྨུག་པ།	မြူ	หมอก	หมอก	ฆอก (บ่ทัน	(sương) mù
28	8.2	II	grêle	hail	冰雹	ཟེར་བ།	မိုးသီး	ลูกเห็บ	บะเห็บ	ซามาก เซ้บ	mưa đá
29	8.3	II	neige	snow	雪	ཁ་བ། གངས།	နှင်း	หิมะ	หิมะ	ซีมะ	tuyết
30	8.4	III	rosée	dew	露	ཟིལ་བ།	နှင်းရည် / နှင်းน้ำค้าง	น้ำค่าง		น้ำฆอกติก	sương, sương
31	8.5	III	gelée blanche	hoarfrost	霜	བད།	သစ်ရွက်တွေမှာ	น้ำค้างแข็ง	แม่คะนิ้ง	น้ำฆอกแอ	sương muối
32	9	I	vent	wind	风	རླུང་།	လေ	ลม	ลม	ลม	gió
33	9.1	II	typhon	typhoon	台风	མཚོ་རླུང་། རྩུབ་མཚོའི་རླུང་	မုန်တိုင်း	พายุไต้ฝุ่น	ลมบ้าหมู	พะยุไต้ฝุ่น	bão
34	9.2	III	souffler, le vent souffle	to blow (the wind blows)	吹（风吹）	རླུང་ལྡང་།	တိုက်သည် (ေ	ผิวปาก	ผิวปาก	พัด (ลมพัด	thổi
35	9.3	III	vent très fort	strong wind	大风，强风	དབང་རླུང་།	လေပြင်း (ပြင်	ลมแรง	ลมแฮง	ลมแฮๆ, ลม	gió mạnh
36	9.4	III	brise, vent léger	light wind, breeze	微风	བསིལ་རླུང་། རླུང་འཇམ་པོ་	လေပြည်လေ	ลมเบา, สายลม	ลมก้อย	ลมถ่อยๆ	gió nhẹ, gió hiu
37	9.5	III	coup de vent	gust of wind	狂风	དབང་རླུང་། རླུང་འཚུབ་དབང་	လေပြင်း	ลมกระโชก	ลมแฮง	สายลม, แ	(cơn) gió mạnh (từ cấp 7 đến
38	9.6	III	tourbillon	tornado, whirlwind	旋风	རླུང་འཁྱིལ།	လေဆင်နှာမောင်	พายุทอร์นาโด	พายุ	ลมฑ็อกฺด	gió lốc
39	9.7	III	emporté par le vent	float on the wind, carried by the wind	随风飘	རླུང་གིས་གཡོ་བ། རླུང་ལྟ	လေနဲ့ပါသွားသ	ปลิว	ปิ๋ว	ลอยเหิงอา	bay theo gió, gió cuốn
40	10	I	tonnerre	thunder (n.)	雷	ཨོག	မိုးကြိုး	ฟ้าร้อง	ฟ้าฮ้อง	สยงฟ้าฮ้อง	sấm
41	10.1	II	tonner, il tonne	thunder (verb), it's thundering	打雷	ཨོག་རྒྱག་པ། ཨོག་བརྒྱབ་	မိုးကြိုးပစ်သည်	ฟ้าร้อง	ฟ้าฮ้อง	ฟ้าฮ้อง	trời sấm
42	11	I	éclair	lightning (n.)	闪电	སྐྱེག་འཕྲུག	လျှပ်စီး	ฟ้าแลบ	ฟ้าแมบ	สายฟ้าแมบ	chớp
43											
44	11.1	II	il fait des éclairs	it's lightening	闪电（天闪了	སྐྱེག་འཕྲུག	လျှပ်စီးလပ်သ	ฟ้าแลบ	ฟ้าแมบ	ฟ้าแมบ	(chớp) giật, trời
45	11.2	II	foudre, la foudre	lightning strikes	雷电，雷击		လျှပ်စီးလပ်သ	ฟ้าผ่า	ฟ้าผ่า	ฟ้าผ่าๆ	sét đánh
46	11.3	III	la foudre frappe un arbre	lightning strikes a tree	闪电击中了一	སྐྱེག་འཕྲུག་ནས་སྟོང་ཤོ་ལ་	သစ်ပင်တစ်ပင်	ฟ้าผ่าต้นไม้	ฟ้าผ่าเก๊าไม้	ฟ้าผ่าต็นไม้	sét đánh cây
47	12	I	arc-en-ciel	rainbow	彩虹	འཇའ་ཚོན། འཇའ། དབང་	သက်တန့်	รุ้ง	ฮุ้ง	ฮุง (ภิมบ้า)	cầu vồng
48	13	I	est (orient)	east	东	ཤར།	အရှေ့အရပ်	ทิศตะวันออก	ตางตะวันออก	ทิดตาเอ้บอ	(phía) đông

49	14	I	ouest (occident)	west	西	རྒྱ།	အနောက်အရပ်၊ ဗိသတေးဝန်တက	တางတေးဝန်တက		ທິດຕາເວັນຕົ	(phía) tây
50	15	I	nord	north	北	བྱང་།	မြောက်အရပ် ,ဗိသတေးဝန်တက	တางတေးဝန်တက		ທິດເໜືອ	(phía) bắc
51	16	I	sud	south	南	ལྷོ།	တောင်အရပ် /ဗိသတေးဝန်တက	တางတေးဝန်တက		ທິດໃຕ້	(phía) nam
52	16.1	II	amont, en amont	upstream	上游	སྟོད་རྒྱུན།	(မြစ်ရဲ့ / ချော၊ေတ်ဝန်တက	ဝန်တက		ຫາງຕົ້ນນ້	đầu nguồn, trên nguồn, thượng
53											
54	16.2	II	remonter en amont	to go upstream/against the	去上游（到上	སྟོད་རྒྱུན་དུ་སོང་།	(မြစ်ရဲ့ / ချော၊ေတ်ဝန်တက, တ်ာနက၊	တ်ာနဝန်တက		ຂຶ້ນໄປຫາງຕ	lên nguồn, ngược dòng
55											
56	16.3	II	aval, en aval	downstream	下游	སྨད་རྒྱུན།	(မြစ်ရဲ့ / ချော၊ေပလာယန်ဝ	ပ်ာယန်ဝ		ລ່ອງໄປຕາມ	cuối nguồn, hạ
57	16.4	II	descendre en aval	to go downstream/with the	去下游	སྨད་རྒྱུན་དུ་སོང་།	(မြစ်ရဲ့ / ချော၊ေတ်ဝန်တက	ဝန်တက		ລ່ອງໄປຕາມ	xuôi (dòng)
58	16.5	III	haut, le haut	high	高	མཐོ།	မြင့်သည်	သူင	သူင	ສູງ	cao, trên cao
59	16.6	III	bas, le bas	low	低	དམའ།	နိမ့်သည်	တ่ำ	တ่ำ	ຕ່ຳ	thấp, dưới thấp
60	17	I	terre	earth, land	土（土地）	ས།	မြေကြီး	ဒိန	ဒိန	ດິນ	đất
61	17.1	III	terre*, sortes	different kinds of soil	土的不同种类	ས་ཡི་རིགས་མི་འདྲ་བ།	မြေကြီးအမျိုးမှဒိနဇနိတတ်ာင	ဒိန		ຊະນິດແຕກ	các loại đất
62	18	I	plaine	plain (n.), flat land	平原（广阔平	བདེ་ཐང་། བདེ་མོའི་ཐང་།	မြေပြန့်	ที่ราบ	ตี้ลาบ	ດິນພຽງ	đồng bằng
63	19	I	montagne	mountain, hill	山	རི།	တောင်၊ တောင်	ภูเขา, เนินเขา	ดอย	ພູເຂົາ	núi, đồi
64	19.1	III	sommet de	mountaintop	山顶，岭	རི་རྩེ།	တောင်ထိပ်	ยอดเขา	ยอดดอย	ຈອມພູ	đỉnh núi
65	19.2	III	pied de la montagne	foot of the mountain	山麓，山脚	རི་འདབས།	တောင်ခြေ	ตีนเขา	ตี๋นดอย	ຕີນພູ	chân núi
66	19.3	III	pente	slope (n.)	坡	ལ།	တောင်စောင်း	ทางลาด	ตางลาด	ເນີນ, ຄ້ອຍ	dốc
67	19.4	III	col, défilé	mountain pass	垭口，垭口	ཁ་གག ཁ་ག།	တောင်တန်းကို	ช่องเขา	จ้องเขา	ທາງຕີນພູ	đèo; hẻm núi,
68	19.5	III	falaise	cliff	悬崖	གཡང་གཟར། དཀའ་གཟར་	ချောက်ကမ်းပါး	หน้าผา	หน้าผา	ໜ້າຜາ	vách đá, vực
69	19.6	III	abrupt, à pic	steep (adj)	陡峭	གཟར་པོ།	မတ်သည် (ေ	ชัน	จ๋น	ສູງຫຼາຍ, ສູ	dốc đứng
70	19.7	III	vallée	valley	溪谷	ཁྲོག་རྩངས་།	တောင်ကြား	หุบเขา	ฮ่องห้วย	ຮ່ອມພູ	thung lũng

71	19.8	III	chaîne de montagne	mountain range	山地	རི་ཁྲལ།	တောင်တန်း	เทือกเขา	เขา	ພູຫລາຍຫນ່	dãy núi
72	20	I	caverne, grotte	cave	洞（洞穴，山	ཕུག་པ།	ဂူ	ถ้ำ	ถ้ำ	ຖ້ຳ	hang, động
73	20.1	III	abri sous roche	rock shelter	岩洞（指岩石	བྲག་ཕུག	ဂူ	เพิงผาหิน	เพิง	ໄງນຫີນ	hốc đá
74	20.2	III	galerie, grotte	deep cave	深洞（深的洞	ཕུག་ཏིང་ཟབ་པའི་རོང་།	ဂူအရှည်ကြီး	ถ้ำลึก	ถ้ำลึก	ຖ້ຳເລິກ	hang sâu
75	20.3	III	rivière souterraine	underground river	暗河（地下河	ས་འོག་གི་ཆུ།	မြေအောက်ရေ	แม่น้ำใต้ดิน	น้ำใต้ดิน	ນ້ຳໃຕ້ດິນ	suối ngầm
76	21	I	chemin	road	路，道	ལམ།	လမ်း	ถนน	หนตาง, ถนน	ຫົນທາງ, ຖະ	đường
77	21.1	III	chemin large	big road, highway	宽路径	ལམ་ཡངས་པོ། ལམ་རྒྱ་ཆེ	လမ်းမကြီး	ถนนใหญ่, ทา	ตางหลวง	ທາງໃຫຍ່	đường lớn
78	21.2	III	piste	path, trail	径，小路	ལམ་ཕྲན།	လူသွားလမ်း	เส้นทาง	ตาง	ທາງຍ່າງ	đường mòn
79	21.3	III	raccourci	shortcut	捷径，近路	ཉེ་ལམ།	ဖြတ်လမ်း	ทางลัด	ตางลัด	ທາງລັດ,ທາ	đường tắt
80	21.3a	III	prendre un	take a shortcut	抄（走简捷的	ཉེ་ལམ་བརྒྱུད་པ།	ဖြတ်လမ်းအတို	ใช้ทางลัด, ไป	ใจ้ทางลัด	ໄປທາງລັດ,	đi đường tắt
81	21.4	III	croisement	crossroads,	路口（十字路	ལམ་མདོ། བཞི་མདོ།	လမ်းဆုံ	สี่แยก	สี่แยก	ທາງແຍກ	ngã tư
82	21.5	III	endroit, lieu	place, spot, location	地方	ས་ཆ།	နေရာ	สถานที่, ตำแ	ตี้	ສະຖານທີ, ບ	nơi, chỗ
83	22	I	eau	water	水	ཆུ།	ရေ	น้ำ	น้ำ	ນ້ຳ	nước
84	22.1	II	source	spring, source (water)	源（源头）	ཁྲུངས། འབྱུང་ཁྲུངས།	စိမ့်စမ်းရည်ထွ	น้ำพุ	น้ำปุ๋	ບໍ່ນ້ຳ	nguồn nước
85	22.2	III	couler, l’eau coule	flow (water flows)	流（水流）	བཞུར།	စီးဆင်းသည် (	ไหล	ไหล	ນ້ຳໄຫຼ	(nước) chảy
86	22.3	III	limoneux, eau limoneuse	muddy (water)	泥泞	འདམ། འདམ་རྫ་བ	ရွံ့ဗွက်လိုဖြစ်	โคลน	น้ำขี้เป๊อะ	ນ້ຳຂຸ້ນ	đầy bùn, bùn lầy
87	22.4	III	trouble, eau trouble	turbid (water)	浑，浊（浑水	ཁྲོག ནོག	နောက်နေတဲ့ရေ	น้ำขุ่น	น้ำขุ่น	ນ້ຳຂຸ່ນ	(nước) đục
88	22.5	III	clair, eau claire,	clear (water)	清（清水）	ཆུ་དྭངས་མོ།	ကြည်လင်နေ	น้ำใส	น้ำใส	ນ້ຳໃສ	(nước) trong
89	22.6	III	inonder, recouvrir	to flood, to overflow (e.g. a river)	淹没（水淹）	རྒྱུར་རྒྱབ་པ།	ရေကြီးသည် (	น้ำท่วม	น้ำท่วม	ຖ້ວມ	(nước) ngập
90	22.7	III	inondation,	flood (n.)	洪水	ཆུ་ལོག	ရေကြီးမှု /	น้ำท่วม	น้ำท่วม	ນ້ຳຖ້ວມ	ngập lụt
91	22.8	III	monter, le niveau monte	to rise, the (water) level rises	上（上层），	ཐོང་རིམ།	တက်သည် (	น้ำขึ้น	น้ำขึ้น	ນ້ຳຂຶ້ນ, ລະ	dâng lên
92	22.9	III	baisser, le niveau baisse	to recede (of flood water), the (water) level goes down	下（下层），	འོག་རིམ།	ကျသွားသည် (	น้ำลง	น้ำลง	ນ້ຳຍົກ, ນ້ຳ	hạ, rút (xuống)
93	23	I	ruisseau	stream, creek, brook	流（小河，小	བཞུར།	စမ်းချောင်း	ลำธาร, ลำธาร	น้ำเหมือง	ນ້ຳຫ້ວຍ	suối